

УДК 784.071.5:[378.6.091.21:008]-054.68-057.875](477.54-25ХДАК:510)(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-1-21>

Вікторія ГІГОЛАЄВА-ЮРЧЕНКО,
orcid.org/0000-0001-8137-487X
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри хорового диригування та академічного співу
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) gigolaeva-vika@ukr.net

Олена СМІРНА,
orcid.org/0000-0002-1069-7281
викладач кафедри хорового диригування та академічного співу
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) smirnaya974@gmail.com

Лариса ДАВИДОВИЧ,
orcid.org/0000-0003-3232-7588
викладач кафедри хорового диригування та академічного співу
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) loradavydovych@ukr.net

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ДО ВОКАЛЬНО-ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ ІЗ КИТАЙСЬКИМИ ЗДОБУВАЧАМИ ХДАК)

У статті з метою виявлення особливостей виконавської подачі та її подальшої адаптації в європейському репертуарі визначені перспективи залучення китайських народних пісень під час практичної підготовки китайських здобувачів-вокалістів ХДАК в університетському освітньому процесі.

Найважливішим аспектом підготовки китайських здобувачів-вокалістів в стінах ХДАК є донесення європейського досвіду з урахуванням традиційної основи їх національної самосвідомості шляхом залучення до навчально-го репертуару китайських народних пісень.

Самобуття національна культура Китаю є основним джерелом традиційної музики, що найбільш тісно пов'язана з суспільним життям та повною мірою виконує соціальну функцію етнічної трансляції. У китайських мистецько-педагогічних системах освіти музичний фольклор розглядається як потужний інструмент виховання здобувачів та впливу на розвиток їхньої духовності.

В основному, сюжет китайських творів реалізується через символіко-емоційну складову їх інтерпретації, що робить вокальну класику епохи бароко з її афектативною репрезентацією та відсутністю наскрізної дії особливо затребуваною в китайському виконавстві та педагогіці. Однак навчити китайських здобувачів творчо самовиражатися під час виконання європейської класики ХІХ століття є нагальною академічною та практичною проблемою.

У сучасному контексті більшість європейської оперної та камерної музики сприймається майбутніми китайськими здобувачами виключно в контексті вокально-технічних завдань, тоді як у виконавського контексті багато труднощів пов'язано зі специфікою інтерпретаційного донесення.

Для вокальних викладачів ХДАК, важливим було знайти адекватні шляхи вирішення цієї проблеми – через розширення репертуарної географії. Таким чином, залучення до навчальної практики китайських народних пісень в контексті традиційної культури дозволило досягти більш інтенсивної творчої, технічної та емоційної адаптації здобувачів з Китаю.

Сумісне творче опрацювання китайського музично-національного матеріалу здобувачам з Китаю надало свободу у вокальному відтворенні з точки зору вокально-технічних елементів та емоційної виразності, а вокальним викладачам ХДАК – можливість дізнатися про певну культуру виконання конкретних китайських народних пісень, їх етнічну приналежність, умови музичної образності та музичної виразності, а також вокально-технічні традиції.

Ключові слова: вокальне мистецтво, музична освіта, національні традиції, китайський музичний фольклор, вокальне виконавство, вокальна підготовка, вокальний репертуар.

Viktoriya GIGOLAYEVA-YURCHENKO,

orcid.org/0000-0001-8137-487X

Candidate of Philological Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Choral Conducting and Academic Singing

Kharkiv State Academy of Culture

(Kharkiv, Ukraine) gigolaeva-vika@ukr.net

Olena SMYRNA,

orcid.org/0000-0002-1069-7281

Lecturer at the Department of Choral Conducting and Academic Singing

Kharkiv State Academy of Culture

(Kharkiv, Ukraine) smirnaya974@gmail.com

Larysa DAVIDOVYCH,

orcid.org/0000-0003-3232-7588

Lecturer at the Department of Choral Conducting and Academic Singing

Kharkiv State Academy of Culture

(Kharkiv, Ukraine) loradavydovych@ukr.net

THE IMPORTANCE OF INVOLVING THE NATIONAL COMPOSITION IN THE VOCAL EDUCATIONAL PROCESS (ON THE EXAMPLE OF WORK WITH CHINESE HDAC ACQUIRERS)

The article identifies the features of the executive submission and its subsequent adaptation. In the European repertoire, the prospects of involving Chinese folk songs during the practical training of Chinese vocalists of the Academy of Arts and Sciences at the university are determined.

The most important aspect of the training of Chinese vocalists of the CDAC is the transfer of European experience, taking into account the traditional basis of their national self-awareness, involvement in the educational repertoire of Chinese folk songs. China's distinctive national culture is the main source of traditional music. It is most closely related to social life and fully fulfills the social function of ethnic broadcasting. In the Chinese art and pedagogical education systems, musical folklore is considered a powerful tool for educating students and influencing the development of their spirituality.

The plot of Chinese works is realized through the symbolic and emotional component of their interpretation. The vocal classics of the Baroque era, with its affective representation and lack of through action, are in high demand in Chinese performance and pedagogy. However, it is difficult for Chinese performers to learn to express themselves creatively while performing 19th century European classics. And this is an urgent academic and practical problem.

Today, the majority of European opera and chamber music is perceived by future Chinese students exclusively in the context of vocal and technical tasks. The performance context has many difficulties and is related to the specifics of interpretive delivery. It was important for the vocal teachers of the KhDAK to find adequate ways to solve this problem and to expand the repertoire geography. Thus, involvement in the educational practice of Chinese folk songs made it possible to achieve a more intensive creative, technical and emotional adaptation of students from China.

For the performers from China, the joint creative development of Chinese national musical material gave freedom in vocal reproduction and emotional expressiveness. The vocal teachers of the KhDAK were able to learn about a certain culture of performing specific Chinese folk songs, their ethnicity, conditions of musical imagery and musical expressiveness, as well as vocal and technical traditions.

Key words: *vocal art, musical education, national traditions, Chinese musical folklore, vocal performance, vocal training, vocal repertoire.*

Постановка проблеми. Вокальна освіта в Україні не перестає бути затребуваною для Китаю. Навіть зараз, незважаючи на важкі обставини воєнного часу, в яких перебуває вся Україна та особливо прифронтові міста (в тому числі Харків), до Харківської державної академії культури не перестають вступати китайські абітурієнти. Серед яких багато вокалістів, які прагнуть навчатися за європейською вокальною методикою та зацікавлені у осяганні нових

репертуарних веж західної та української класики.

Однак, треба зазначити, що китайських здобувачів відрізняють особливий підхід до виконавського процесу та культове відношення (в ментальному плані) до своєї національної культури. Тому, з точки зору класичних вокально-педагогічних методів, процес навчання з ними має певні нюанси, які не зовсім вписуються в загальноєвропейські стандарти.

Річ у тім, що всі вищі мистецькі навчальні заклади України базуються на державних стандартах фахової передвищої освіти, в той час як в Китаї фахова передвища освіта має інші формати реалізації, про які слід зазначити.

Мистецтво співу розглядається в Китаї, як «універсальність та повнота знань, умінь та навичок», «багатофункціональність особистості в будь-якій сфері».

Сьогодні, в першу чергу, більшість китайських здобувачів в майбутньому прагнуть стати не виконавцями, а вчителями музики з універсальними компетенціями. Такі фахівці є затребуваними в Китаї в контексті реформування державної системи загальної та спеціальної музичної освіти, яка ґрунтується на кращих європейських музично-педагогічних досягненнях.

Як інтегративний вид мистецтва, вокальна освіта Китаю передбачає: засвоєння музичної культури на основі знань китайських художніх традицій; виховання рис особистості, орієнтованих на повагу до традиційної культури та інше.

Вокальна освіта Китаю націлена на розвиток індивідуальних здібностей майбутніх виконавців та компетентність майбутніх вчителів, які повинні: бути здатними відтворювати музичний образ на практиці; володіти вокальними навичками та бути готовим до вираження емоційного змісту твору; усвідомлювати історико-культурну перспективу викладання, що обґрунтовує спадкоємність між історичним минулим і сучасними потребами навчання.

Підготовка здобувачів-вокалістів в Китаї ґрунтується на культурних національних цінностях, а вокально-виконавська майстерність передбачає:

- оволодіння сучасними педагогічними методами й технологіями;
- необхідність залучення до музичного фольклору і національного співу;
- розуміння необхідності вивчення європейської вокальної культури;
- багатомірність музичної освіти, що виражається в єдності співу, акторської майстерності, музики і поезії, а також сценічної майстерності.

Таким чином, освітній процес в Китаї обов'язково враховує національну специфіку музичної культури, інтерпретовану з точки зору сучасних педагогічних завдань. При цьому зміст етнічної традиційної музичної освіти залишається незмінним: традиційна музична культура та музична освіта в коледжах та університетах повинні пропагувати китайську традиційну музику, допомагати здобувачам-співакам всебічно вивчати процес розвитку китайської традиційної культури.

Тому, під час викладання співу китайським здобувачам викладачами ХДАК, обов'язково враховується не тільки їх вокально-технічний, а й національно-ментальний досвід, засновані на теоретичних положеннях національного викладання, синтезі раціонального та емоційного компонентів, врахуванні індивідуальних здібностей та вокально-стилістичних особливостей.

Через призму національних канонів китайськими здобувачами більш успішно засвоюються принципи європейського голосоведіння, притаманні світовій музичній культурі, що включає в себе традиції італійської, німецької, французької та української вокальних шкіл, які відіграють важливу роль у розвитку та формуванні їх вокально-виконавської культури.

Відомо, що світові вокальні школи приділяють особливу увагу творчому формуванню музичного образу, який впливає на особистісні та професійні якості майбутніх виконавців. У Китаї вокальне навчання розуміється як синтетичний вид мистецтва, що поєднує спів, танцювальні рухи і музичний супровід, який включає в себе набуття навичок театральної презентації музичного образу.

Тому, під час підготовки, у навчальній практиці здобувачів-вокалістів ХДАК свідомо використовуються народні пісні китайського фольклору, з їх соціокультурним контекстом, що позитивно впливає на виконавський результат.

Виконання китайських народних пісень включає в себе характерний метричний ритм, мелодичні варіації, часткову зміну регістру та використання фальцетної техніки. Таке поєднання музики з поетичним текстом й самотньою сценічною подачею створює унікальне жанрове та стильове розмаїття всередині кожної пісні.

Звичайно виконання китайських народних пісень з точки зору стилістики, техніки та вокальної манери є діаметрально протилежним європейському. Але такий експериментальний досвід надає нам викладачам ХДАК можливість напряму познайомитися із китайським фольклором через живих його носіїв та підібрати для кожного здобувача європейський репертуар з урахуванням його особистих не тільки вокально-технічних, а й виконавських якостей (тому що особливо в національному репертуарі китайські співаки найбільш розкуті).

Така форма вокальної освіти через розуміння національної мелодики, розмаїття інтонацій, притаманних традиційному китайському мистецтву, та єдність художнього образу, надає можливість долучити до прийнятих академічних стандартів ХДАК нові методи та підходи, при яких вокально-

виконавська майстерність передбачає оволодіння сучасними педагогічними методами і технологіями, а звернення до музичного фольклору ґрунтується на розумінні необхідності вивчення європейської вокальної культури із урахуванням конкретних культурно-національних цінностей;

На наш погляд, важливо, щоб китайські здобувачі вивчали традиційну вокальну класику у комплексі із своєю національною. Приклади такої репертуарної взаємодії дозволять досягти значного прогресу у розвитку вже існуючих вокальних методик музичної освіти, роблячи їх більш універсальними.

Аналіз досліджень і публікацій. Специфіці підготовки китайських здобувачів до вокально-професійної діяльності в українських та китайських вищих навчальних закладах; особливостям розвитку китайської вокальної школи в різні історичні періоди, а також шляхам її взаємодії присвячені праці сучасних науковців (М. О. Антошко, Гао Бінчжун, Сунь Янін, Чжан Цзічен, Сун Цзінань, Сюй Мін, Хе Лінь, Чжан Шаньшань, Шень Сян, Хуан, Юньчжень, Юй Хенюань, Чжоу Ген та інші).

В своїй статті «Особливості формування вокально-виконавської майстерності китайських співаків у Китаї та в українських закладах вищої освіти» Юй Хенюань акцентує на тому що, китайська система вокальної освіти на відміну від української формувалася під безпосереднім впливом національно-типових форм вокального музичування (Юй Хенюань, 2019: 169).

Багатьма китайськими вченими музика сприймається, як вираз гармонії природних стихій і водночас, як засіб впливу на світ природи та виховання людей; та розглядається разом з періодами історії Китаю (від середини другого тисячоліття до н.е.), з організацією державної влади та суспільства, класичними музичними школами, китайською мораллю, філософськими традиціями, релігією, писемністю та літературою, побутом, звичаями, традиційними ритуалами, освітою та вихованням.

Як приклад, найдавніша збірка народних пісень і віршів різних жанрів «Книга пісень» містить 305 пісень, датованих від XI до VI століття. Їх відбір пов'язаний з Конфуцієм. Деякі тексти зібраних народних пісень були систематизовані та оброблені в «Музичній палаті» («Юефу»), яка була відкрита у 114 р. до н.е. при імператорському дворі (Чжоу Генчжу, 2023: 53).

Китайські фольклористи (Гао Бінчжун, Чжан Цзічен Сюй Мін, Хе Лінь, Чжан Шаньшань, Чжоу Ген та інші) розглядають китайську народну

пісню, як музично-поетичний жанр народної творчості, який характеризується колективністю, цілісністю, різноманітністю, імпровізаційністю, синкретизмом.

Хуан Юньчжень, досліджуючи музичні витоки пісень різних регіонів провінції Шаньсі, виокремлює основні три народні жанри (хаоцзи, гірські та побутові пісні), які поширені по всьому Китаю, та жанри, що зустрічаються в окремих провінціях (янґе, хуаер, сінтяню, хуагу та інші) (Хуан Юньчжень, 2016: 97).

У багатьох музично-педагогічних системах Китаю музичний фольклор є найважливішим елементом вокально-педагогічної освіти та розглядається як потужний інструмент виховання та впливу на духовний та моральний розвиток здобувачів.

Вокально-педагогічна освіта Китаю – це процес залучення здобувачів до культурних національних цінностей, що має значну художньо-естетичну спрямованість в їх особистісному розвитку (Чень Сян, 1999: 23).

Інтегративна спрямованість китайської музичної освіти здобувачів-вокалістів полягає в єдності вокального мистецтва, акторської та сценічної майстерності, хореографічної складової. У вокально-педагогічні уміння майбутнього китайського вчителя музики входить оволодіння сучасними методиками та технологіями навчання.

В той же час, на думку Юй Хенюаня, основними недоліками китайських здобувачів під час навчання в Україні є недостатні вокально-стилістична база та слуховий досвід; низький рівень музично-теоретичної підготовки, що заважає самостійно аналізувати музичні тексти, розпізнавати особливості мелодики, гармонічної мови та фактури супроводу, розуміти вокальні твори та інтерпретувати їх; погане володіння вокальною артикуляцією іншомовних текстів й нерозуміння сутності художнього змісту вокальних творів у єдності із словесно-поетичним та інтонаційно-мелодійним компонентами цілісного образу. Тому специфіка розвитку вокально-виконавських навичок китайських здобувачів з огляду на їхній попередній художньо-культурний досвід та особливості вокально-виконавської освіти в українських вищих навчальних закладах є предметом окремого дослідження (Юй Хенюань, 2019: 171).

Через це, використання основ традиційної музики в практичній підготовці китайських здобувачів-вокалістів ХДАК, як свого роду форми вокально-виконавської адаптації, є логічним та необхідним.

Метою цієї статті є визначення перспектив залучення до навчального репертуару китайських здобувачів-вокалістів Харківської державної академії культури творів традиційної музичної культури Китаю з ціллю виявлення особливостей виконавської подачі та її подальшої адаптації вже в європейській класиці.

Виклад основного матеріалу. У сучасному контексті через музичне мистецтво розвиток міжкультурної комунікації між Україною та Китаєм набуває особливого значення. Зростаючий інтерес українських музикантів та педагогів до китайської народної музики обумовлений сучасною інтеграцією музики, культури та освіти.

Саме через національну пісню пролягає шлях до розуміння традиційної культури будь-якого народу.

Китайські народні пісні – давнє джерело всієї китайської музичної культури. Вони відображають історію китайської народної музики, як історію китайської цивілізації, етнічних і культурних традицій, духовних і моральних цінностей та ідеалів; мудрість, національний характер і національний образ китайського народу.

З давніх-давен китайські народні пісні, як і українські, нерозривно пов'язані з народними святами та обрядами, сімейно-побутовою та художньою культурою. Пізніше вони подорожуючи за кордон, інсценували синкретизм фольклору у мистецтво, сучасну культуру та музичну освіту.

Тому сьогодні, ми, не випадково, намагаємося долучати китайські народні пісні до академічного репертуару наших китайських здобувачів ХДАК.

В умовах сучасності, більшість європейської оперної та камерної класики сприймається майбутніми китайськими здобувачами, виключно, в рамках вокально-технічних завдань. З точки зору виконавського контексту виникає багато труднощів, пов'язаних з особливостями трактування, з якими ми – викладачі повинні адекватно боротися та допомагати їх виборювати.

Відомо, що сюжетність, закладена в творах китайських композиторів досить часто має символіко-емоційне трактування, тому саме барокова класика, з її афектативною інтерпретацією та відсутністю наскрізної дії, особливо затребувана в китайському виконавстві та педагогіці. В той час як навчання китайських здобувачів самовираженню під час виконання європейської класики XIX століття є актуальною академічною та практичною проблемою.

Тому, для більш інтенсивної творчої, технічної та емоційної адаптації, вокальними викладачами нашого вузу практикується залучення в навчаль-

ний репертуар китайських народних пісень в контексті традиційної культури.

Під час виконання національних пісень китайськими здобувачами, ми пропонуємо повну свободу вокального відтворювання, стосовно елементів техніки співу та прийомів емоційної виразності; маємо можливість, через таку форму творчості, познайомитися з культурно-історичним періодом написання конкретних китайських народних пісень, їх етнічною приналежністю, умовами музичної образності та музичної виразності, традиціями співу в народному контексті.

Все це, на нашу думку, надає можливість більш детально познайомитися з особливостями емоційної виразності виконання китайських здобувачів та знайти нові інтерпретаційні підходи до виконання європейського репертуару.

У Китаї проживає п'ятдесят шість великих і десятки малих етнічних груп, кожна з яких має свої самобутні співочі традиції. Витоки китайських народних пісень нерозривно пов'язані з історією китайської цивілізації та історією культури. Китайські народні пісні, як частина традиційної культури, є предметом багатьох сучасних праць, опублікованих у Китаї (Гао Бінчжу, 2009: 150).

Мелодії китайських народних пісень відрізняє від європейської музики, перш за все пентатонічний лад – стародавня музична система, що складається з п'яти нот. Вона широко використовується в китайських піснях та інструментальній музиці. Пентатонічний лад іноді називають «китайською системою».

Щоб більш наглядніше показати стилістичні особливості та глибокий зміст китайських пісень, наведемо декілька прикладів з навчального вокального репертуару ХДАК.

Наприклад, пісня «Мелодія перевізника» – це народна пісня, що написана в жанрі сінтяньюй (дослівно «той, що блукає в небі»). Пісні в цьому жанрі передають втому та меланхолію. «Мелодія перевізника» була написана в північній частині провінції Шеньсі, де багато ущелин та гір, рух незручний, а життя важке. Народні пісні з цього регіону характеризуються простою мелодією, особливою серйозністю, пронизливим сумом та проникливим виконанням.

Наступною є тибетська народна пісня «Чжунба Лангсунг», що отримала назву на честь відомого виконавця тибетських народних пісень та танцюриста.

Пісня «Чжунба Лангсунг» поширена в китайській частині Тибету та є однією з класичних тибетських народних пісень, які існують протя-

гом століть, але при цьому залишаються цінними для сучасності.

Народна пісня провінції Цзянсу «Квітка жасмину» широко відома не тільки в Китаї, а й далеко за його межами. Вона написана в епоху Цяньлун (1735 – 1796), під час правління династії Цін.

茉莉花

Музична партитура для голосу та фортепіано. Темп: Moderato. Текст пісні: 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花. 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花. 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花, 好一朵茉莉花.

«Квітка жасмину» оспівує місцевий звичай дарувати квіти жасмину. Пісня виконується «солодким» м'яким та ліричним голосом, що відповідає витонченому характеру музичної мови народних пісень Цзянсу.

Пізніше пісня «Квітка жасмину» була використана італійським композитором Джакомо Пуччіні в опері «Турандот» (1926). А зовсім недавно її можна було почути на церемонії відкриття Олімпійських ігор у Пекіні у 2022 році.

З свого досвіду педагогічної роботи у ХДАК ми бачимо, що залучення китайського національного

репертуару до практичних дисциплін «Академічний спів» та «Концертно-камерний спів» допомагає здобувачам не тільки подолати вокальні труднощі, а й досягти впевненості в собі, звільнитися від психологічних затисків та відчутти ідентичну свободу. На базі існуючих музично-естетичних якостей та вокально-технічних особливостей така практика позитивно впливає на закріплення виконавських навичок майбутніх китайських співаків у їх європейській вокальній манері.

Більш того, вивчаючи китайські твори разом із здобувачами ми як викладачі маємо можливість відчутти магію переживання під назвами «музика в китайському стилі», «культура в китайському стилі» та «самовираження в китайському стилі». Тому, для того, щоб максимально зрозуміти китайські народні пісні педагогу необхідно комплексно підходити до розбору музично-виконавського матеріалу, враховуючи його культурно-історичні, етнокультурні та етномузичні особливості.

Висновки. В Китаї традиційне музичне мистецтво допомагає створити сприятливі умови для самоусвідомлення та саморозвитку особистості, а оволодіння традиційними музичними жанрами, (такими як пісні, музика танцювальна, мелодекламаційна, місцева оперна та інструментальна) закладає основу морального виховання, та розвиває творчий потенціал як майбутніх виконавців, так і майбутніх педагогів. Тому правомірним буде вважати, що процес підготовки китайських співаків в українських навчальних закладах повинен враховувати традиції та досвід народного співу Китаю, який має свою специфіку, пов'язану вокальною гнучкістю, наявністю широкого діапазону голосу та вільного вокального дихання, артистичними навичками та якостями театрального втілення художнього образу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антошко М. О. Розвиток музичної освіти у Китаї на початку ХХ століття. Молодий вчений. 2019. № 9(1). С. 137–140. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_9%281%29_32
2. Гао Бінчжун. Загальна характеристика китайського фольклору. Пекін: Вид-во Пекінського ун-ту, 2009. 357 с.
3. Сун Яньін. Музична освіта в китайській народній республіці в другій половині століття. Наукові збірники Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Вип. 32., 2016. 71–80 с. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlmma_2014_32_10.
4. Чжан Цзічен. Історія китайської фольклористики. Цзилінь: Вид-во історії літ. провінції Цзідін, 1993. 865 с.
5. 宋济南 中国音乐史短期课程 /宋济南、朱楚哲 津安、埃德 山东, 2002.
6. 徐铭,何岭. «张珊珊主编《中国民歌传承研究文选 文化艺术出版社», 2022年6月.
7. 沉翔. «学术歌唱教育体系. 北京: 北京中央音乐学院», 1996 页 (用中文表达149).
8. 黄允箴主编《中国民歌与风土》, 上海音乐出版社, 2016년3월.
9. Юй Хенюань Особливості формування вокально-виконавської майстерності китайських співаків у Китаї та в українських закладах вищої освіти. Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University Series 14 Theory and methodology of arts education 27: 2019, 168-174 <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27705>
10. 周耕著主编《中国传统民歌艺术》, 武汉出版社出版, 2003년10月.

REFERENCES

1. Antoshko M. O. (2019). Rozvytok muzychnoi osvity u Kytai na pochatku KhKh stolittia. [The development of music education in China at the beginning of the 20th century] *Molodyi vchenyi – Young scientist*, № 9(1). 137–140. [in Ukrainian].
2. Hao Binzhun (2009). *Zahalna kharakterystyka kytaisokoho folkloru*. [General characteristics of Chinese folklore] Pekin: Vyd-vo Pekinskoho un-tu, – Beijing: Peking University Press, 2009. 357 p. [in Ukrainian].
3. Sun Yanin. (2016). Muzychna osvita v kytaiskii narodnii respublitsi v druhii polovyni stolittia. [Music education in the People's Republic of China in the second half of the century] *Naukovi zbirky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii im. M. V. Lysenka. – Scientific collections of the Lviv National Academy of Music named after M. V. Lysenko*. Vol. 32. 71–80 p. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlnma_2014_32_10. [in Ukrainian].
4. Chzhan Tszichen (1993). *Istoriia kytaisokoi folklorystyky*. [History of Chinese folklore]. Tszilin: Vyd-vo istorii lit. provintsii Tszidin – Jilin: View of the History of the Years. of Jidin Province, 1993. 865 p [in Ukrainian].
5. 宋济南 (2002). *中国音乐史电影 / 宋济南、朱楚哲 津安* [Song Jinan Short course in the history of Chinese music. Ed. Shandong]. 埃德 2002. [in Chinese].
6. 徐铭, 何岭. (2022) 张珊珊主编 《中国兰歌传承研究文选 结果艺术社社社》 [Xu, Ming, He, Lin, Zhang. Shanshan. Selected works on the heritage of Chinese folk songs. Beijing: Culture and art, 2022. 316 p.]. 2022年6月. [in Chinese].
7. 沉翔. (1996). «学术歌唱教育体系. 北京: 北京中央音乐学院», [Shen Xiang. System of education of academic singing. Beijing: Beijing Central Conservatory of Music, 1996, 149 p.]. 149页 (用中文表达. [in Chinese].
8. 黄允箴主编. (2016). 《中国民歌与风土》 [Huang, Yunzhen. Chinese folk songs and customs. Shanghai: Shanghai Music Publishing House, 2016. 238 p.], 上海音乐出版社, 2016年3月. [in Chinese].
9. Iui Kheniuan (2019). Osoblyvosti formuvannia vokalno-vykonavskoi maisternosti kytaiskikh spivakiv u Kytai ta v ukrainskykh zakladakh vyshchoi osvity. [Peculiarities of the formation of vocal performance skills of Chinese singers in China and in Ukrainian institutions of higher education]. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University Series 14 Theory and methodology of arts education* 27: 2019, 168–174 <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27705>. [in Ukrainian].
10. 周耕著主编 《中国传统民歌艺术》, 武汉出版社出版 [Zhou, Gen. Chinese traditional folk song art. Wuhan: Wuhan Press, 2003. 112 pp.] 2003年10月.